

som den ene rigtige. Endvidere mener Udvalget, at den Taxationsmaade, som nu er indsat i Loven, hvorefter Fæstegods skal taxeres efter dens Værdi i Handel og Wandel som Fæstegods, er den naturlige og den sædvanlige, hvorimod jeg allerede ved 2den Behandling, har bemærket, at den Instrux for Taxationsmænd, som den ærede Taler har paaberabt sig, og som ogsaa nævnes i Endringsforslagene, neppe kan anses for at være affattet med Hensyn til Taxationer som den, hvorom det her er Tale, og jeg tror derfor, at Anvendelsen af denne Instrux her ikke vil være heldig. Naar Taxation finder Sted, eftersom Værdien er af ethvert Fæstested i Handel og Wandel, kan man ikke sige Andet, end at Enhver skal sin Ret; thi det, man skal vide, er, hvad Fæstegodsset er værd. Udvalgets Flertal har opstillet en anden Kontrol med Hensyn til rigtige Taxationer, nemlig en vis Enighed mellem Taxatorerne, og vi lægge meget større Vægt paa disses Vederhæftighed end paa en formel Anvendelse af en Instrux for Taxationerne. Den ærede Folketingsmand for Odense Amts 4de Valgkreds (H. C. D. Müller) gik tilbage til en Kundgjørelse til de tvaa sidste Stænder af 1846, men jeg tror dog, at dette er at gaa noget fjernere tilbage i Tiden, især da vi have den omtalte Lov af 1854 om Fæstegods paa Behov og Stamhus, og da denne Lov i Virkeligheden har gjort Epøke med Hensyn til disses Godsets Overgang til Selveiendom, såd os saa blive stående derved og se, hvad der kommer ud af denne Lov, og det er i Henhold dertil, at Udvalget har troet, at de Forslag, som ere stillede, ikke ere rigtige. — Om der kommer Noget ud af dette Lovforslag, er vanskeligt at sige — og i denne Session bliver det da ikke — men da dette Spørgsmaal atter er opkastet her, maa jeg tillade mig at gjentage, hvad jeg oftere har vedkjendt mig, nemlig, at denne Sag ikke har sin rette Plads i Landboreformerne, førend det er afgjort, hvorledes den almindelige Fæstelov skal være. Derfor tror jeg, at man vil støde paa Vanskeligheder fra Fæstelovgivningens Side, saa ofte man kommer med et Forslag som det foreliggende, og at man ikke vil være i Stand til at faae

Spørgsmaalet om Majoraters Overgang til Selveiendom afgjort, i det Mindste ikke for Bøndergodsets Vedkommende; inden Fæsteloven, som nys saabt igjennem i Landstinget, bliver endelig vedtagen, om end ikke i den Skikkelse, hvori den kom til Landstinget, saa dog i en anden Form. — Forsaavidt en æret Taler (Sæger) henviste til Betænkningen og anførte, at der deri var unoiagtige Opgivelse om Hovedgaardens og Fæstegodssets Hartkorn, kan jeg dertil kun svare, at Udvalget i Bilag 2 til Betænkningen blot har leveret Uddrag af Statshaandbogen, og saaledes som Bilag 1 viser, med Anvisning fra Ministeren om, at Angivelserne i Statshaandbogen ere autentiske. Forsaavidt der altsaa maatte være Feil i dette Uddrag, hidrøre de ikke fra Udvalget, og derfor kan jeg ikke svare videre paa disse Bemærkninger. — Jeg skal altsaa indstille til Thinget at forkaste de stillede Endringsforslag.

H. C. D. Müller: Naar den ærede Ordfører for Udvalget ikke vil gaa ind paa disse Endringsforslag, har jeg derved Indtrykket af, at han overhovedet ikke vil nogen Lov i denne Retning; thi Jellerss forekommer det mig, at dette dog var en Bet, ad hvilken man maade kunde opfylde Grundlovsbestemmelsen og tillige i al Væsentligt naae den Fæstelov, for hvilken vi kæmpede saa meget for to Aar siden. Forskjellen er ikke saa stor, at man ikke efter den fortsat Behandling ifølge den Maade, hvorpaa det Mindste et Par af Regeringens Medlemmer har stillet sig til det foreliggende Fæstelovforslag for to Aar siden, skulde kunne opnaa omtrent det samme for den overveende Del af Fæstegodsset ved at fremme en saadan Lov som ad den den Gang forsøgte Bet. Naar det ærede Medlem kunde sikkre os, at dette Lovforslag ikke kommer frem igjen og paa en ugunstige Tid bliver gennemført paa en anden Basis, kunde han maasse have nogen Ret i at være temmelig ligegyldig ved dette Lovforslags Fremme. Men jeg tror, at den Fortolkning af Grundlovsbestemmelsen, der vil forstaa „kunne“ som betegnende et Forhold over for Samsundet og ikke over for Besidderne, og som altsaa mener, at der indeholdes i Bestemmelsen en Tvang til